

Három és fél év mérlege

Kiállta a próbát a tanács törvény

A számadás időszakában — a párt XI. kongresszusára készülődve — az állami és társadalmi élet legfontosabb területein történt előrehaladást is mérlegre tesszük. Hiszen a Magyar Szocialista Munkáspárt X. kongresszusa az államélet és a szocialista demokrácia fejlesztését a szocializmus teljes felépítésének egyik időszaki, központi feladataként jelölte meg, amelyet úgy kell megoldani, hogy közben erősödjék a központi hatalom, növekedjen a kormányzati szervek munkájának hatékonysága, s ezzel párhuzamosan a helyi szervek önállósága és a lakosság tevékeny részvétele az állami munkában. E feladat végrehajtásának fontos része és feltétele — a tanácsok tevékenységének fejlesztése, népképviselői-önkormányzati és államigazgatási szerepük folyamatos növelése.

Az 1971. évi 1. számú törvény (amely sorrendben a harmadik tanács törvényünk) megalkotását társadalmunk fejlődése tette lehetővé. Ma az azóta eltelt három és fél esztendő tanácsai munkájáról megállapíthatjuk, hogy a törvény jelentős állomás a tanácsok életében: megőrizte és a szocialista fejlődés követelményeire igazodva új elemekkel gazdagította a már bevált alapelveket és szabályokat, figyelembe véve a többi szocialista országok gazdag tapasztalatait is.

Pártunk X. kongresszusának határozata hangsúlyozta: a tanácsok munkáját úgy kell fejleszteni, hogy erősödjék mind népképviselői-önkormányzati jellegük, mind pedig államigazgatási funkciójuk. A tanács önállóságának növelése, hatáskörük bővítése, felelősségük fokozása — a szocialista osztálypolitika fontos része. Társadalmunk általános fejlődése, a közügyekért érzett állampolgári felelősség növekedése olyan feltételeket teremtett, amelyek lehetővé és időszzerűvé is tették a tanácsok tevékenységének fejlesztését. Hatáskörük növelésének szükségességét maga az élet igazolta.

Melyek azok a legfontosabb pozitív tapasztalatok, amelyek az 1971-es törvény

hasznosságát, korszerűségét bizonyítják? A tanácsok munkájában mind határozottabban tükröződnek a tanács törvény követelményei: a tanácsok tevékenységének meghatározó szerepe, az önállóság és felelősség fokozódása, a kezdeményezőkézség, a lakosság részvétele a helyi feladatok megoldásában, a tisztségviselők szerepkörének megváltozása, illetve bővülése — hogy csak a legfontosabbakat említsük.

Tapasztalatok bizonyítják, hogy a tanácsok többségükben jól élnek megnövekedett önállóságukkal, hatáskörükkel és tervszerűbbé vált ugyanakkor a központi célkitűzések megvalósítása is. A testületek általában jól élnek a kibővített hatáskörrel: a legfontosabb kérdésekre koncentrálnak és mindinkább érdemben foglalkoznak a település, a terület fő kérdéseivel, a lakosság gondoljaival. Javult a testületi munka tervszerűsége, a tanácsai tervek megvalósíthatósága is, bár még nem ritka, hogy az előterjesztéseket esetenként nem készítik elő, nem tájékoztatják a helyi adottságokból eredő tényleges lehetőségeket. Nyilvánvalóan elsősorban ezzel függ össze, hogy azután a megoldási javaslat módjai sem mindig helyesek, nem eléggé reálisak. Javítandó van azon a téren is, hogy a helyes döntések végrehajtását nagyobb felelősséggel szervezzék meg, illetve ellenőrizzék.

Az 1971-es tanács törvény új vonása, hogy meghatározta a tanácsok népképviselői-önkormányzati feladatainak ellátásához szükséges gazdasági hatásköröket és önállóságot, amely e téren is növelte a kezdeményezői lehetőségeiket. A felesleges költések megszüntetése növelte a tanácsok önállóságát és kezdeményezői képességét, fokozta a megyei tanácsok felelősségét területük összehangolt, arányos fejlesztését. A pénzügyi szabályozórendszer elősegítette a tanácsok gazdasági önállóságának kibontakozását. Különösen fontos ebből a szempont-

ból, hogy a költségvetési törvény öt évre előre meghatározta pénzügyi forrásait, az azokról való részesedés mértékét, valamint az állami hozzájárulás összegét. A helyi tanácsok bevételeit, ugyanilyen rendszerben, a megyei tanácsok állapították meg. Ezzel a tanácsok gazdasági megalapozottság, perspektivikusabbá vált.

Az elmúlt három és fél esztendő alatt mindjobban megvalósult a tanács törvénynek az a célkitűzése, hogy növekedjék a tanácsok szerepe a lakossági igények kielégítésében, és hogy hatékonyabban használják fel az erre szolgáló, a népgazdaság adott lehetőségeihez mérten rendelkezésükre álló anyagi eszközöket. A helyi tanácsok kezdeményezői képessége, együttműködése a nem tanácsai szervekkel szintén kedvező irányban fejlődik. A tanácsoknak ezeket a kapcsolatokat és minden lehetséges helyi forrást is fokozottan fel kell használniuk annak érdekében, hogy az elmúlt években hozott, a közoktatás, a közművelődés fejlesztésével, a népesedéssel, az ifjúságpolitikai határozatokkal körvonalazott követelményeknek a maguk részéről meg tudjanak felelni.

Összegezve, elmondhatjuk, hogy az 1971. évi tanács törvényünk jó keretet, lehetőséget biztosít a tanácsok még eredményesebb tevékenységéhez. Három év tapasztalatai alapján ez a célkitűzés reális, hiszen megvalósításának legfontosabb feltételei adva vannak.

Újlaki László

Lehetőség — az egészségre

Erdei tornapálya épül társadalmi munkában

Somogyi Károlyné felvétele

Az erdészeti technikum tanulói rendezik a tornapálya területét

Ülünk a négy fal között nyolc óra hosszat, hazafelé a villamoson szemünk ülhelyet keres, s ha két megállónyi távolságra meggyünk, már buszra szállunk. Otthon elfoglaljuk helyünket a televízió előtt lefekvés előtt derekunkat nyújtóztatjuk, mondván „de sokat ültem ma”. Eljön a vasárnap, meggyünk kirándulni. Autóba szállunk, vagy vonatra, s helyjeggyel biztosíthatjuk kényelmünket. Az erdei tisztáson összecukhatók székeken ebédelünk, a strandon gumimatracra fekszünk. Pihentetjük elfáradt testünket. Az országutakon egyre kevesebb bicikliző turistát látunk, a hegyekben gyalogló, kiránduló csak elvétve akad.

A gyereket nem engedjük le a játszótérre, mert azt hisszük, leesik a mászkáról. Kerékpárt azért nem veszünk a nagyobbak, mert forgalmas az utca. A gyerekek nyafog otthon, percenként kérdezi, mit csináljon.

Csodálkozunk, hogy nem szeret játszani az erkélyen, bezzeg a lépcsőház korlátján estig csúszkálna. Úszni, csak felnőtt korában tanul meg, mikor már székelyi magát a többiek előtt. Még fiatalnak számít, s már állandóan orvoshoz jár.

Frontátvonulásra panaszkodunk, s hivatali bajainkra. Idegesek vagyunk, bántunk egymást. Nincs évtávonat, s helyjeggyel biztosíthatjuk kényelmünket. Az orvos csak egyet tanácsolhat: tartózkodjunk sokat friss levegőn, tornázzunk reggel és este pár percet, sétáljunk mindennap, lehetőleg ne poros, aszfaltos utakon, hanem erdőben, füves területen.

Alföldi városban élünk. Azt mondjuk, kevés a lehetőség kirándulásra, testedzésre. Az uszoda zsúfolt, a sportpályák csak egyesületi sportolókat látnak szívesen. A csónakházak nem fogadnak új vendéget, meglevő tárolóhelyük is kevés. A

játszótereket forgalmas utcák veszik körül, a közeli erdőt meg nem fedezték fel magunknak.

Buszmegállóhoz közel, a tarjáni és a rókusi villamos végállomásától két percre, a körtőlésen kívül erdősáv veszi körül a várost. Hajdani számháborúk színhegye ez a keskeny, azóta elfelejtett erdőgyűrű. Talán most újra felfedezzük.

Az erdő Tarján mögötti részét, a két sugárút közötti szakaszát a múlt héten társadalmi munkások népesítették be. Az erdészeti és a gépipari technikum diákjai gödröket ástak, a ruhayár lányai az ösvényeket gereblyézték. Mázsás farönkök kerültek a gödrökbe, a rönkökre táblák. A táblákra tornagyakorlatok leírását és ábráit festették a városgazdálkodási vállalat szocialista brigádjainak tagjai. Azt mondják, este alig várják, hogy ágyba kerüljenek. Jóleső fáradtság ez.

Erdei tornapálya készül. Másfél kilométer hosszú, erdőn át vezető sétatűt, 100—150 méterenként tornagyakorlatokra alkalmas megállókkal, a kellemes kikapcsolódást, kulturált testedzést igénylő, természetet szerető városi embereknek. Iskolásoknak, akiknek nincs helyük labdázni, bújócskázni. Felnötteknek, akiknek csak egy-két órájuk van munkában elfáradt szervezetük felüdítésére, nyugdíjasoknak, akik a városi forgalom zajából csendes, nyugodt környezetet kívánnak. Mindannyiunknak, akik ülünk a négy fal között nyolc óra hosszat, s már csak altatóval alszunk pár órát.

Pálffy Katalin

A hulladék nem a szemétkébe való

Új kezdeményezések a MÉH Vállalatnál

Amióta a világ ismeri az anyagmegmaradás törvényét, nyilvánvalóvá vált, hogy az ablakon kidobott szemét valamire felhasználható. Sőt, ma már egyes országokban a hulladékból félkész és késztermékeket gyártanak. Sokfelé megindult a harc, különösen az iparilag fejlett országokban nem szeretnék, ha szemétkébe hulladékok kerültek volna.

Nálunk ilyenfajta invázió nem fenyeget, de a hulladékok környezetszennyező hatásával már számolni kell. Az egy lakosra jutó hulladékmennyiség állandóan növekszik. A szakemberek becslése szerint Budapesten tavaly 1,9 millió köbméter hulladék szennyezte a környezetet. Durva becsléssel, ennek tizedrésze lehet Szegeden. Bár itt semmiféle felmérés nincs a MÉH birtokában.

Annyi biztos, hogy az új városrészekben — Tarján, Odessa — egyre több gondot okoz a háztartásban felhalmozódó, kidobásra szánt textília és papír. Mivel a gazdaság fejlődésével párhuzamosan növekszik a fogyasztás, így nemcsak többet termelünk, hanem több hulladék is keletkezik. Ma már a kenyértől kezdve jóformán mindent papírba csomagolnak, és a háziasszonyoknak szinte semmilyen

lehetőségük nincs, hogy a csomagolóanyagokat megsemmisítsék. Ha akarnák, sem tudnák a gáz- vagy villanytűzhelyen elégetni. De nem is ez a fontos. Az új lakótelepeken hiányoznak a MÉH átvevőhelyek, így az élelmiszerkamrákban gyűlnek a papírok, textíliák.

A Csongrád-Békés megyei MÉH Vállalat a közelmúltban az új lakótelepeken hulladékgyűjtő napokat tartott. A lakosságot értesítették, hogy milyen időpontban érkezik a teherautó és összeszedik a papírokat, rongyokat. Ez az akció a környezetvédelem érdekében indult. Hogy a lakótelepeken milyen nagy mennyiségben halmozódik a hulladék, az ezeken a napokon bebizonyosodott. A MÉH Vállalat ezért azt is tervezi, hogy a jövőben ezeken a helyeken mozgó átvevőhelyekkel nyújt a gondok.

A hulladék mennyisége Csongrád megyében is állandóan növekszik. Ez kiderül a vállalat forgalmából. 1972-ben 140 millió, 1973-ban 152 millió forint értékű hulladékot gyűjtöttek be, s ebben az évben ez az érték elérte a 160 millió forintot. Szegedről az új szolgáltatások sem hiányoznak. Két hónapja a boltokhoz rendszeresen kijár a MÉH teherautója, hogy a papírhulla-

dékot összegyűjtsék. A vállalat számol az egyre növekvő hulladékmennyiséggel. Ezért is építették 20 millió forintért a Dorozsmai úti új ipartelepet, amit az idén októberben adnak át. Az üzemet svéd gépekkel szerelik fel és az automata balázó képes lesz 4—5 ezer tonna papírt és textilt összepréselni egy év alatt. A környezetvédelem érdekében szorosabb együttműködést kívánnak kiépíteni a köztisztasági vállalattal és az IKV-val.

Természetesen arról sem szabad elfelejtenünk, hogy az üzemekben, háztartásokban keletkező minden anyag „másodnyersanyagnak” számít, ezért a népgazdasági haszna jelentős. Sajnos hazánkban a hulladék visszagyűjtésének aránya nem a legjobb. Például a kibocsátott papírmennyiségnek csak 10 százalékát lehet begyűjteni. Ez az arány az NSZK-ban 45, Svédországban 40, Angliában 35 százalék. Az a körülmény, hogy a hulladék már környezetszennyezővé vált, valószínűleg szemléletváltozást is eredményez. Mindenképpen találó a jelző: „A papírhulladék megsemmisítése egyenlő az erdőirtással.” Ugyanis ezer tonna hulladékpapírral tíz hektár erdőt lehet megmenteni.

H. M.

Kémény a felhők felett

Amikor még viszonylag kevés volt a kemencefűst, és az ipari objektumok által kibocsátott gáz, a kémények egészségügyi szempontból kielégítő megoldásul szolgáltak. A füst és gáz eloszlott a levegőben és az egészségre ártalmatlan, jelentéktelen koncentrációig keveredett vele. A gombamódra elszaporodott kémények azonban ma már évente sok száz millió tonna széndioxidot, nitrogént és kén-dioxidot juttatnak a levegőbe.

A tudósok nagy teljesítményű tisztítóberendezéseket, új technológiai megoldásokat javasolnak, amelyek teljes egészében kiküszöbölnek a levegő szennyezését. Számos szakember véleménye szerint a természet kimeríthetetlen lehetőségeivel rendelkezik a légkör tisztítására. A kén-dioxid például a természetes kémiai és fotokémiai reakciók hatására körülbelül egy hét alatt ártalmatlan ammóniumsulfid aeroszollá alakul.

A gyárkéményekre még mindig nagy szükség van, csak magasabbra kell építeni őket, hogy a mérgező anyagok távol kerüljenek kör-

nyezetünkől. Kiszámították, hogy míg egy egykilométeres gyárkémény százszor csökkenti a levegőben a szennyező anyag koncentrációját, addig egy másfél kilométeres magas már kétszázszor. A kémények azonban igen drágák.

I. Varsavszkij professzor olcsó, ugyanakkor a felhők fölé nyúló kémények építésére tett nemrég javaslatot. Szerinte a megoldást könnyű, felfújható, függőleges légömbökre emlékeztető konstrukciók jelenthetik. Ilyen légömbökből gyakorlatilag korlátlanul magas kémények építhetők. A ballonok a legagresszívabb vegyi gázoknak is ellenálló polimerekből készíthetők. Ha az egyik szelvény meghibásodik, a kémény rövid időre könnyen a földre eszethető, ahol gyorsan el tudják venni a szükséges javításokat.

A gyárak fölött „úszó” könnyű kémények hossza szükség esetén változtatható. Gáz befúvatásával ugyanez érhető el a kémények formájával is — ez utóbbit a szélirányhoz való alkalmazkodás szempontjából fontos.